

ideja avtonomne osebnosti v svoji tradicionalni, za slovensko meščansko družbo značilni podobi že vsebinsko izčrpala, tako da ne more biti več prava konstanta slovenske literature? In kaj lahko stopi na njeno mesto kot gonilna sila literarnega razvoja? Sama vprašanja, na katera je najbrž skoraj nemogoče odgovoriti, ker je problematika literarne avantgarde in njenih prihodnjih možnosti ta trenutek vse prej kot jasna; pa tudi zato, ker odgovor nanje najbrž ni mogoč znotraj literarne vede, ampak kvečjemu v širših okvirih sociologije in družbene zgodovine.

(Se nadaljuje)

Sem dolgo upal in se ves čas bal

Milan
Jesih

Naenkrat so dimenzije takšne, da sem v igri slep,
rata prostor, da padejo vanj od bliz in daleč nove reči,
in takrat grem dol vase in med njimi red nardim;
prav je, da se vračam blaten in bolan in da mi na ustih vene mak.

Kakorkoli, če vsa voda odide iz mene, bo v meni vendarle megla,
če mi simbolu pogrizete krake, bom še bolj svobodna zvezda,
če mi goljfivo zmešate karte, bom goljufal še bolj ziher zmagal,
še bolj bom jernejevec črni, puška za počit.

Jaz nisem ta, ki je sinoči sem k vam prišel, ne ta, ki zdaj z vami
 sedi,
 tisti sem, ki ste ga umorili, ko ste ga objeli, zakopali, ko ste mu postlali —
 vaša hiša je tako velika, da sem pred njo mravljinec ko v molitvi,
 hišo mate, da je avion v dveh mescih ne preleti ne misel v dveh stoletjih ne
 preišče.

V nedeljo lešniki, v delavnik delo, v petek luč, v praznik bogovo meso:
 jelše so, lej! vzcvetele, dekletom so se posušile roké,
 sred mize stoji kozarec, počen, iz poke se cedi — in po lipovju
 diši — med
 in prihajajo čebele, da si ga znosijo nazaj domov.

* * *

Pod hudičevim drevesom sem noč prespal, in jutro ni prineslo miru.
 Karkoli sem kdaj pričakoval od sebe, vse je daleč in neresnično,
 in če začnem zdajle igrat na okarino, ne bo dal glasu, meni ne;
 sumim, da notri v meni sovražen gož preži, ki mi hoče vzeti, zavzet
 zavest.

Pil bi, in ko se nagnem nad studenec, mi ves po žganju zadiši — pijem
 pijem pijem —
 zmagal bo dan — kot je zmagala noč — in napel bom svojo govorico,
 da bo še manj dekoracija in še bolj orodje, orožje za prevrat — jaz letim —
 Zdi se mi, da mine tisočletje, v tem ko si brišem očala, in prav se mi zdi —
 tisočletje mine v tem.

Tako sem zaljubljen, da že štir mesce nisem spal —
 poglej, to niso več nohti, to so monitorji, v vsakem drugačna vojna,
 od te svetlobe je veranda vsa zelena in zelen njen odsev v očeh naokoli
 prežečih živali,
 od te svetlobe v majolikah vino zavre in spari in nardi, da Rimščice
 zažvenketajo ...
 zaljubljen, zaljubljen — konture so mehke, pomeni reči natančni in zlahka
 razumljivi,
 videzi zoblikovani in čisti — in doli v duši doslej nesluteno že izpoznano,
 neverjetno že nepogrešljivo, nesojeno že pozabljeno, nemogoče zavrženo —
 O ...
 lahko da samo še ta trenutek, in — četudi zveni patetično — nikdar več.

* * *

Naj si nadenem kaj belega? Pelin bo pel, ko bom stopil iz hiše —
se bo videlo po valovanju zraka krog mene, da pripravljam prevrat?
Lahkotne cire voham v nebu — sladke so, sladke so moje nedelje,
in moj skoraj že umorjeni up je z njimi spet sladak... Saj drgetam?

Pod češnjo hrupni moj petelin — moj ponos — bahato kliče skupaj
kurji svet,
iz doline k maši vabi polhograjski zvon: bam bim, bim bom...
Spet mi je ljub let tek nepresahljivi, ljúbo mi je spreminjanje reči,
pomirjen sem, in notri v sebi celo do sebe dober, s sabo blag.

Z obali druge pome tvoja roka — jaz pa sem mislil, da te kar več ni!
Da te več ni: mrzla je bila noč in dolga, mrzla je bila in večna,
in klic noben ni mogel skozenjo — zdaj pa, o! z obali druge tvoja roka, o!
Potico bova spekla — saj si prinesla rozine?

Levim se, vse dosedanje odhaja, trpka laž, ime si slačim:
nébo jutrnje — ukrivljeno zrcalo, ki v njem te objemam nagí harlekin,
z mojo roko narisani inicialki tvoji — kladivo in srp v okvirju srca:
ko da bi kdo šofiral stroj planeta, je našel svojo nemogočo, edino pravo pot.

V nevtralni hotelski sobi sedim, večer se ulega na Piran — ko da v nebu
struna zveni?
Iz prejšnjega življenja se nikogar ne spominjam, v prihodnjem mi ni nikogar
srečat,
doslej zmerom samo kraji, iz njih pa pometeni vsi ljudje, odslej, poslej
enako še sedemnajst tisoč dni:
o, sprejmi moje zahvalne daritve, ti, ki mi vsakič znova upihneš svečo!

Nocoj ne bom spal: smejal se bom ves večer, da bom ponoči močen za
dišanje.

A ne bo to noč tamarisk? noč volnena vsemati? ne bo mar spolnjena
obljuba?

Dolgo sem upal in se ves čas bal, in zdaj je res: bolan fanatik sem,
bolan fantast, ki vsak dan spreminjam testament, misleč, da se bom zjutraj
zbudil nič.

* * *

Kot pri urarju, se mi zdi, kjer desetine ur hkrati s časom čevrlja,
kot pri urarju, se mi zdi, bi mogel danes z desetninami žena kramljat
o čudežu ljubezni:

vsaka beseda — tika taka — bi najdla svoje suho zglavje, v molku vsaka
svoj odjek,
vsaka bi bila natančna ko numerično izražena in čista in bi se jo videlo, luč.

V nebu, Yvonne, moj kapitan, v tesni karaveli sedim — na, in sem se ti
skril za oblak!
in me ne boš videla nikdar več, niti mojega obraza se ne boš mogla spomnit.
Enako kakor meni ti bodo ginili dnevi, in ko bom postal zel, boš ti sèm
čutila gnili hlad.
Vendar je do takrat še dosti dobrih let.

* * *

Od daleč sem mogoče videt majčken, morebit celo zlagan,
vendar pa sem, ko mi pridete bliz, pravzaprav ladja tovarna ogledal;
kdo bi mogoče rekel, da sploh nimam barve, pa sem za svojo domovino
prerdeč;
navidez sem, pločevinec, miren, vendar se v meni v orkanu koljeta obup
in častihlepje.

Strah me je: bom orglarju postal kos kalin namest slavec?
Strah pred prihodnjim mi očita preteklo: vsa ta revna leta sem preživel
v prvi osebi.
Neznan mojster si je v mojo kuhinjo postavil štafelaj, brada mu pada do tal,
Krka! v zelene oči mu strmim: »E dove son io?« »Sulla tavoletta.«